

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE

Sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica

UVOD

Najznačajnije promjene prelaska sa metodološkog okvira ESA 1995 na ESA 2010 jesu na sektoru ukupne države S.13 i sektoru financijskih poduzeća (S.12). Prema metodologiji ESA 95 razgraničavanje između sektora opće države i drugih sektora uglavnom se temelji na kvantitativnom kriteriju (tzv. kriterij 50%). Taj kriterij sastoji se od obračuna udjela tržišnih prihoda u ukupnim troškovima proizvodnje: samo one jedinice kod kojih je udio veći od 50% u duljem razdoblju smatraju se tržišnim jedinicama. ESA 2010 u troškove proizvodnje uključuje i troškove kapitala (troškovi kamata). Također, u obzir se uzima i kvalitativni kriterij (npr. kome je proizvod prodan, posluje li institucionalna jedinica zaista na tržištu). Zbog izmijenjenih kriterija sektorske klasifikacije jedinica prema ESA 2010, institucionalne jedinice poput javnih poduzeća s ograničenom odgovornošću (Hrvatske autoceste d. o. o. i Autocesta Rijeka – Zagreb d. d.) reklasificirane su iz sektora nefinancijskih poduzeća u sektor opće države. Prema metodologiji ESA 2010 sektor financijskih institucija, koji je prema metodologiji ESA 95 imao tri pod-sektora, dijeli se na devet pod-sektora. Novih devet pod-sektora su: središnja banka, društva koja primaju depozite (osim središnje banke), novčani fondovi, ne-novčani investicijski fondovi, ostali financijski posrednici (osim osiguravajućih društava i mirovinskih fondova), pomoćne financijske institucije, društva koja se bave prijenosom financijskih sredstava i zajmodavci, osiguravajuća društva i mirovinski fondovi. Metodologija ESA 2010 također daje smjernice o prikazivanju subjekata s posebnom namjenom (SPN).

JEDINICE I GRUPIRANJE JEDINICA

2.01. Gospodarstvo zemlje je sustav u kojem institucije i ljudi međusobno djeluju kroz razmjene i transfere dobara, usluga i načina plaćanja (npr. novca) za proizvodnju i potrošnju dobara i usluga.

U gospodarstvu, jedinice koje međusobno djeluju gospodarski su subjekti koji mogu biti vlasnici aktive, preuzimati obveze i obavljati gospodarske aktivnosti i transakcije s drugim subjektima. Poznate su kao institucionalne jedinice.

Definiranje jedinica korištenih u nacionalnim računima služi različitim potrebama. Prvo, jedinice su bitne sastavnice u određivanju gospodarstava u zemljopisnom smislu, npr. države, regije i skupine država poput monetarnih ili političkih unija. Drugo, one su bitne sastavnice za grupiranje jedinica u institucionalne sektore. Treće, bitne su za određivanje koji tokovi i stanja se bilježe. Transakcije između različitih dijelova iste institucionalne jedinice se, u načelu, ne bilježe u nacionalnim računima.

2.02. Jedinice i njihovo grupiranje koje se koristi u nacionalnim računima definira se s obzirom na vrstu ekonomske analize kojoj su namijenjene, a ne na temelju vrsta jedinica koje se obično koriste u statističkim upitnicima. Potonje jedinice (npr. poduzeća, holding društva, poslovne jedinice, lokalne jedinice, državni odjeli, neprofitne ustanove, kućanstva itd.) možebitno ne zadovoljavaju potrebe nacionalnih računa jer se temelje na kriterijima pravne, administrativne ili računovodstvene prirode.

Statističari moraju uvažavati definicije jedinica analize kako su postavljene u ESA-i 2010., kako bi se u istraživanjima kojima se prikupljaju realni podaci postupno uveli svi elementi informacija koji su potrebni za izradu podataka na temelju jedinica analize iz ESA-e.

2.03. Značajka sustava ESA 2010. je uporaba vrsta jedinica koje odgovaraju trima načinima potpodjele gospodarstva:

(1) za analizu tokova i stanja, ključno je odabrati jedinice koje omogućavaju proučavanje veza u ponašanju između ekonomskih subjekata;

(2) za analizu procesa proizvodnje ključno je odabrati jedinice koje pokazuju tehničko-ekonomske veze ili odražavaju lokalne aktivnosti;

(3) za omogućivanje regionalne analize, potrebne su jedinice koje odražavaju lokalne aktivnosti.

Institucionalne jedinice su tako definirane da se ispuni prvi od ta tri cilja. Veze u ponašanju, kako su opisane u točki (1), zahtijevaju jedinice koje odražavaju svu svoju institucionalnu gospodarsku aktivnost.

Proizvodni procesi, tehničko-ekonomske veze i regionalne analize navedene u točkama (2) i (3) zahtijevaju jedinice poput lokalnih poslovnih jedinica. Te jedinice opisane su kasnije u ovom poglavlju.

Prije davanja definicija jedinica korištenih u ESA-i 2010., potrebno je definirati granice nacionalnog gospodarstva.

GRANICE NACIONALNOGA GOSPODARSTVA

2.04. Jedinice koje čine gospodarstvo neke zemlje i čiji se tokovi i stanja bilježe u ESA-i 2010. su one jedinice koje su rezidentne. Institucionalna jedinica je rezidentna u nekoj zemlji ako ima središte prevladavajućeg ekonomskog interesa na ekonomskom području te zemlje. Takve jedinice poznate su kao rezidentne jedinice, neovisno o državljanstvu, pravnom obliku ili prisutnosti na ekonomskom području u trenutku kada obavljaju transakciju.

2.05. Ekonomsko područje sastoji se od sljedećeg:

(a) područja (zemljopisnog područja) pod djelotvornom upravom i ekonomskom kontrolom jedne države;

(b) svih slobodnih zona, uključujući zatvorena skladišta i tvornice pod carinskim nadzorom;

(c) nacionalnog zračnog prostora, teritorijalnih voda i epikontinentalnog pojasa u međunarodnim vodama, nad kojima zemlja uživa isključiva prava;

(d) teritorijalnih enklava tj. zemljopisnog područja koje se nalazi u inozemstvu, a koje po međunarodnim ugovorima ili sporazumima između zemalja, koriste državne agencije zemlje (npr. veleposlanstva, konzulati, vojne baze, znanstveni centri itd.);

(e) nalazišta nafte, prirodnog plina itd. u međunarodnim vodama izvan epikontinentalnog pojasa, na kojima rade jedinice rezidentne na teritoriju koji je definiran u točkama (a) do (d).

Ribarske brodice, ostali brodovi, plutajuće platforme i letjelice tretiraju se u ESA-i kao pokretna oprema, bez obzira na to jesu li u vlasništvu rezidentnih jedinica koje se njima koriste ili su u vlasništvu nerezidenata, a koriste ih rezidentne jedinice. Transakcije vezane uz vlasništvo (bruto investicije u fiksni kapital) i korištenje (najam, osiguranje itd.) pokretne opreme pripisuju se gospodarstvu zemlje u kojoj su vlasnik i/ili korisnik rezidenti. U slučaju financijskog *leasinga*, pretpostavlja se promjena vlasništva.

Ekonomsko područje može biti veće ili manje od onoga kako je definirano gore. Primjer većeg područja je valutna unija poput Europske monetarne unije; primjer manjeg područja je dio zemlje poput regije.

2.06. Ekonomsko područje isključuje ekstrateritorijalne enklave.

Također su isključeni dijelovi vlastitog zemljopisnog područja zemlje koje koriste sljedeće organizacije:

(a) agencije ukupne države iz drugih zemalja;

(b) institucije i tijela Europske unije; i

(c) međunarodne organizacije na temelju međudržavnih međunarodnih ugovora.

Područja koja koriste institucije i tijela Europske unije i međunarodne organizacije su zasebna ekonomska područja. Značajka takvih područja je da su jedini rezidenti institucije.

2.07. Središte prevladavajućeg ekonomskog interesa označava da postoji lokacija unutar ekonomskog područja zemlje gdje jedinica obavlja ekonomske aktivnosti i transakcije u značajnoj mjeri, bilo na neodređeno vrijeme ili u određenom, ali duljem vremenskom razdoblju (godina dana ili dulje). Vlasništvo nad zemljištem i građevinama unutar ekonomskog područja smatra se dostatnim da vlasnik ima središte prevladavajućeg ekonomskog interesa na tom mjestu.

Poduzeća su gotovo uvijek povezana samo s jednim gospodarstvom. Oporezivanje i drugi pravni zahtjevi obično imaju za posljedicu korištenje posebnog pravnog subjekta za djelovanje u svakom pravnom sustavu. Uz to, posebna institucionalna jedinica se za statističke potrebe identificira ako jedan pravni subjekt ima značajne aktivnosti na dva ili više državnih područja (npr. za podružnice, vlasništvo nad zemljištem i multinacionalna poduzeća). Kao posljedica razdvajanja takvih pravnih subjekata, rezidentnost svakog od naknadno identificiranih poduzeća je jasna. Središte prevladavajućeg ekonomskog interesa ne znači da se subjekti sa značajnim aktivnostima na dva ili više područja ne trebaju razdvojiti.

U nedostatku fizičke dimenzije poduzeća, njegova rezidentnost se utvrđuje prema ekonomskom području po čijem pravu je poduzeće osnovano ili registrirano.

2.08. Jedinice koje se smatraju rezidentnima u nekoj zemlji mogu se dodatno podijeliti na:

(a) jedinice koje se, s obzirom na sve transakcije izuzev onih vezanih uz vlasništvo nad zemljištem i građevinama, bave proizvodnjom, financijama, osiguranjem ili preraspodjelom;

(b) jedinice koje, s obzirom na sve transakcije izuzev onih vezanih uz vlasništvo nad zemljištem i građevinama, prvenstveno sudjeluju u potrošnji;

(c) sve jedinice u ulozi vlasnika zemljišta i građevina, s iznimkom vlasnika izvanteritorijalnih enklava koje su dio ekonomskog područja drugih država ili su neovisne države.

2.09. U slučaju jedinica koje nisu kućanstva, s obzirom na sve transakcije izuzev onih vezanih uz vlasništvo nad zemljištem i građevinama, razlikuju se sljedeća dva slučaja:

(a) aktivnost se odvija isključivo na ekonomskom području države: jedinice koje izvode tu aktivnost, su rezidentne jedinice te zemlje;

(b) aktivnost se, u razdoblju od jedne godine ili dulje, odvija na ekonomskim područjima nekoliko zemalja: rezidentnom jedinicom se smatra samo onaj dio jedinice koji na ekonomskom području te zemlje ima središte prevladavajućeg ekonomskog interesa.

Rezidentna institucionalna jedinica može biti uvjetno rezidentna jedinica, u slučaju da u razdoblju od godine dana ili dulje aktivnost obavlja jedinica koja je rezidentna u drugoj državi. Ako se aktivnost obavlja kraće od godine dana, aktivnost ostaje dio aktivnosti proizvodne institucionalne jedinice i ne priznaje se posebna institucionalna jedinica. Ako je aktivnost beznačajna, iako traje dulje od godine dana, i to za montažu opreme u inozemstvu, ne priznaje se posebna jedinica i aktivnosti se bilježe kao one od proizvodne institucionalne jedinice.

2.10. Kućanstva, osim u svojstvu vlasnika nad zemljištem i građevinama, rezidentne su jedinice ekonomskog područja na kojem imaju središte prevladavajućeg ekonomskog interesa. Rezidentna su bez obzira na razdoblja provedena u inozemstvu kraća od godine dana. Ona uključuju posebno:

(a) pogranične radnike, definirane kao osobe koje svakodnevno prelaze granicu radi posla u susjednoj zemlji;

(b) sezonske radnike, definirane kao osobe koje napuštaju zemlju na nekoliko mjeseci kada je sezona, ali kraće od godine dana, radi posla u drugoj zemlji;

(c) turiste, pacijente, studente, dužnosnike u službenom posjetu, poslovne ljude, trgovačke putnike, umjetnike i članove posade, koji putuju u inozemstvo;

(d) lokalno osoblje koje radi u izvanteritorijalnim enklavama stranih država;

(e) osoblje institucija Europske unije te civilnih ili vojnih međunarodnih organizacija sa sjedištima u izvanteritorijalnim enklavama;

(f) službene, civilne ili vojne, predstavnike državne vlasti (zajedno s njihovim obiteljima) sa sjedištem u teritorijalnim enklavama.

Studenti se uvijek tretiraju kao rezidenti, bez obzira na duljinu trajanja njihovog studija u inozemstvu.

2.11. Sve jedinice, u svojstvu vlasnika zemljišta i/ili građevina koji su dio ekonomskog područja, rezidentne su jedinice ili uvjetno rezidentne jedinice zemlje u kojoj se to zemljište ili građevine nalaze.

INSTITUCIONALNE JEDINICE

2.12. Definicija: institucionalna jedinica je ekonomska jedinica s obilježjem samostalnosti pri donošenju odluka u obavljanju svoje glavne funkcije. Smatra se da rezidentna jedinica predstavlja institucionalnu jedinicu na ekonomskom području gdje ima središte prevladavajućeg ekonomskog interesa ako ima samostalnost pri odlučivanju i vodi potpuni skup računa ili može sastaviti potpuni skup računa.

Kako bi imao samostalnost pri odlučivanju u odnosu na svoju glavnu funkciju, subjekt mora:

(a) imati pravo na svoja vlastita dobra i aktivu; može mijenjati vlasništvo nad dobrom ili aktivom preko transakcija s drugim institucionalnim jedinicama;

(b) moći donositi ekonomske odluke i obavljati ekonomske aktivnosti za koje je pravno odgovoran;

(c) moći preuzimati obveze u vlastito ime, preuzimati druge obveze i sklapati ugovore; i

(d) moći sastaviti potpuni skup računa sastavljen od računovodstvene dokumentacije koja obuhvaća sve transakcije izvršene tijekom računovodstvenog razdoblja, kao i bilancu imovine i obveza.

2.13. Sljedeća načela primjenjuju se u slučaju da subjekt ne posjeduje obilježja institucionalne jedinice:

(a) za kućanstva se smatra da imaju samostalnost pri odlučivanju u pogledu svoje glavne funkcije te su stoga svejedno institucionalne jedinice čak i kada ne vode potpuni skup računa;

(b) subjekti koji ne vode potpuni skup računa, a ne mogu sastaviti potpuni skup računa ako se to od njih zatraži, nisu institucionalne jedinice;

(c) subjekti koji vode potpuni skup računa, ali nemaju samostalnost pri odlučivanju, dio su jedinica koje ih kontroliraju;

(d) subjekti ne moraju objaviti račune da bi bili institucionalne jedinice;

(e) subjekti koji su dio grupe jedinica koje sudjeluju u proizvodnji i vode potpuni skup računa smatraju se institucionalnim jedinicama čak i ako su središnjem tijelu (sjedištu), nadležnom za opću upravu grupacije prepustili dio svoje samostalnosti u donošenju odluka; sjedište samo za sebe smatra se institucionalnom jedinicom različitom od jedinica koje kontrolira;

(f) kvazi-društva su subjekti koji vode potpuni skup računa, ali nemaju pravni status. Njihovo ekonomsko i financijsko ponašanje se razlikuje od ponašanja njihovih vlasnika, a nalikuje ponašanju društava. Smatra se da imaju samostalnost pri odlučivanju i da su posebne institucionalne jedinice.

Sjedišta društva i holding društva

2.14. Sjedišta društva i holding društva su institucionalne jedinice. Postoje dvije vrste:

(a) Sjedište društva je jedinica koja izvršava upravnu kontrolu nad svojim društvima kćerima. Sjedišta društava dodjeljuju se dominantnom sektoru nefinancijskih društava svojih društava kćeri, osim ako su sve ili većina njihovih društava kćeri financijska društva pa se u tom slučaju tretiraju kao pomoćne financijske institucije (S.126) u sektoru financijskih društava.

Ako postoji mješavina nefinancijskih i financijskih društava kćeri, tada svrstavanje u sektore određuje prevladavajući udio dodane vrijednosti.

Sjedišta društava opisuju se pod međunarodnom standardnom klasifikacijom djelatnosti svih ekonomskih aktivnosti (ISIC Rev. 4), odjeljak M, razred 7010 (NACE Rev. 2, M 70.10) kako slijedi:

Ovaj razred uključuje nadzor i upravljanje drugim jedinicama istog društva ili poduzeća; donošenje strategijskih ili organizacijskih planova i odluka u vezi s društvom ili poduzećem; provođenje operativne kontrole i vođenje svakodnevnih poslova povezanih jedinica.

(b) Holding društvo koje je vlasnik aktive društava kćeri, ali ne obavlja aktivnosti upravljanja je društvo koje se bavi prijenosom financijskih sredstava (S.127) i svrstava se kao financijsko društvo.

Holding društva opisana su pod ISIC Rev.4, Odjeljak K, razred 6420 (NACE Rev. 2, K 64.20) kako slijedi:

Ovaj razred uključuje aktivnosti holding društava, tj. jedinica koje su vlasnici aktive (vlasnici kontrolnog udjela u vlasničkom kapitalu) grupacije društava kćeri i čija je glavna aktivnost imati vlasništvo nad grupacijom. Holding društva u ovom razredu ne pružaju nikakve druge usluge društvu u kojem se nalazi vlasnički kapital, tj. ona ne upravljaju drugim jedinicama.

Grupacije društava

2.15. Velike grupacije društava nastaju kada društvo majka kontrolira nekoliko društava kćeri, koje mogu pored toga kontrolirati i svoja vlastita društva kćeri itd. Svaki član grupacije tretira se kao posebna institucionalna jedinica ako zadovoljava definiciju institucionalne jedinice.

2.16. Prednost netretiranja grupacija društava kao jedne institucionalne jedinice je da grupacije nisu uvijek stabilne tijekom vremena, niti lako prepoznatljive u praksi. Može biti teško skupiti podatke o grupacijama čije aktivnosti nisu blisko povezane. Mnoge grupacije su prevelike i heterogene da bi se tretirale kao jedna jedinica, a njihova veličina i sastav mogu se mijenjati tijekom vremena kao posljedica spajanja i preuzimanja.

Subjekti posebne namjene

2.17. Subjekt posebne namjene (SPN) ili društvo posebne namjene je obično društvo s ograničenom odgovornošću ili komanditno društvo, osnovano za ispunjavanje parcijalnih, specifičnih ili privremenih ciljeva i za izoliranje financijskog rizika, posebnih poreza ili regulatornog rizika.

2.18. Nema uobičajene definicije SPN-a, ali uobičajene su sljedeće značajke:

(a) nemaju zaposlenike i nefinancijsku aktivnu;

(b) malo su fizički prisutni osim natpisa ili znaka koji potvrđuje njihovo mjesto registracije;

(c) uvijek su povezani s drugim društvom, često kao ovisno društvo;

(d) rezidentni su na različitom području od onoga na kojem su povezana društva rezidentna. U nedostatku fizičke prisutnosti, rezidentnost poduzeća se utvrđuje prema ekonomskom području po čijem pravu je poduzeće osnovano ili registrirano;

(e) njima upravljaju zaposlenici drugog društva koje može, ali ne mora biti povezano društvo.

SPN plaća naknade za usluge koje su mu pružene i zauzvrat svojem društvu majci ili drugom povezanom društvu naplaćuje naknadu radi pokrivanja tih troškova. To je jedina proizvodnja u koju je SPN uključen, iako će često preuzeti obveze u ime svojeg vlasnika i obično primiti prihod od investicija i vlasničke dobitke od aktive nad kojom je vlasnik.

2.19. Bez obzira na to ima li jedinica sve ili ni jednu od ovih značajki, te bez obzira na to naziva li se SPN-om ili sličnim nazivom ili ne, tretira se na isti način kao bilo koja druga institucionalna jedinica dodjelom sektoru ili djelatnosti prema svojoj glavnoj aktivnosti, osim ako taj SPN nema neovisna prava postupanja.

2.20. Stoga, društva koja se bave prijenosom financijskih sredstava, umjetna društva kćeri i jedinice posebne namjene ukupne države bez samostalnosti djelovanja dodjeljuju se sektoru svojih kontrolirajućih tijela. Iznimka se javlja kada su nerezidentna pa se u tom slučaju priznaju odvojeno od svojih kontrolirajućih tijela. Ali u slučaju države, aktivnosti društva kćeri odražavaju se u računima države.

Zatvorena financijska društva

2.21. Holding društvo koje ima samo vlasništvo nad društvima kćerima primjer je zatvorenog financijskog društva. Primjeri drugih jedinica koje se također tretiraju kao zatvorena financijska društva su jedinice sa značajkama subjekata posebne namjene kako su opisane gore, uključujući investicijske i mirovinske fondove i jedinice korištene za održavanje i upravljanje bogatstvom za pojedince ili obitelji, izdavanje dužničkih instrumenata u ime povezanih društava (takvo društvo može se zvati posrednik) i izvršavanje drugih financijskih funkcija.

2.22. Stupanj neovisnosti od svojeg društva majke može se pokazati vršenjem značajne kontrole nad svojom aktivom i pasivom u mjeri snošenja rizika i koristi povezanih s aktivom i pasivom. Takve se jedinice klasificiraju u sektoru financijskih društava.

2.23. Subjekt takve vrste koji ne može djelovati neovisno o svom društvu majci i samo je pasivni vlasnik aktive i pasive (katkad se navodi kao da je na autopilotu) ne tretira se kao posebna institucionalna jedinica, osim ako je rezidentna u gospodarstvu različitom od društva majke. Ako je rezidentan u istom gospodarstvu kao i društvo majka, tretira se kao „umjetno ovisno društvo“ kako je opisano u nastavku.

Umjetna ovisna društva

2.24. Ovisno društvo, u potpunosti u vlasništvu društva majke, može biti osnovano radi pružanja usluga društvu majci ili drugom društvu u istoj grupaciji, radi izbjegavanja poreza, minimiziranja obveza u slučaju stečaja ili radi osiguranja drugih tehničkih prednosti prema poreznim propisima ili propisima o društvima na snazi u određenoj zemlji.

2.25. Općenito, takve vrste subjekata ne zadovoljavaju definiciju institucionalne jedinice jer im nedostaje mogućnost djelovanja neovisno o društvu majci i mogu biti podložne ograničenjima vlasništva ili transakciji aktive koja se nalazi na njihovoj bilanci stanja. Njihova razina proizvodnje i cijena koju za to dobivaju određuje društvo majka koja je (možebitno s drugim društvima u istoj grupaciji) njihov jedini kupac. One se stoga ne tretiraju kao posebne institucionalne jedinice, nego kao sastavni dio društva majke, a njihovi računi se konsolidiraju s onima društva majke, osim ako su rezidentne na ekonomskom području različitom od onoga gdje je rezidentno društvo majka.

2.26. Mora se napraviti razlika između umjetnih društava kćeri kako su prethodno opisana i jedinice koja obavlja samo pomoćne aktivnosti. Pomoćne aktivnosti ograničene su u opsegu na vrstu uslužnih funkcija koje gotovo sva poduzeća trebaju u nekoj mjeri, npr. čišćenje prostorija, vođenje platne liste ili pružanje infrastrukture informacijskih tehnologija za poduzeće (vidi Poglavlje 1., stavak 1.31.).

Jedinice posebne namjene ukupne države

2.27. Ukupna država također može uspostaviti jedinice posebne namjene, sa značajkama i funkcijama sličnim društvima koja se bave prijenosom financijskih sredstava i umjetnim društvima kćerima. Takve jedinice nemaju ovlast djelovati neovisno i ograničene su u opsegu transakcija koje mogu obavljati. Ne snose rizike i koristi povezane s aktivom i pasivom koje imaju. Takve jedinice, ako su rezidentne, tretiraju se kao sastavni dio ukupne države, a ne kao posebne jedinice. Ako su nerezidentne, tretiraju se kao posebne jedinice. Sve transakcije koje obave u inozemstvu odražavaju se u odgovarajućim transakcijama s državom. Stoga, za jedinicu koja pozajmljuje u inozemstvu smatra se da pozajmljuje isti iznos ukupnoj državi, i to pod istim uvjetima kao i prvotno pozajmljivanje.

2.28. Sažeto, računi subjekata posebne namjene bez neovisnih prava postupanja konsolidiraju se s društvom majkom, osim ako su rezidentni u različitom gospodarstvu od onoga u kojem je društvo majka. Postoji jedna iznimka od ovog općeg pravila, a to je kada nerezidentni SPN uspostavi država.

2.29. Uvjetno rezidentne jedinice se definiraju kao:

(a) oni dijelovi nerezidentnih jedinica koji imaju središte prevladavajućeg ekonomskog interesa (u većini slučajeva jedinice koje obavljaju ekonomsku proizvodnju godinu dana ili dulje) na ekonomskom području zemlje;

(b) nerezidentne jedinice u ulozi vlasnika zemljišta i/ili građevina na ekonomskom području zemlje, ali jedino u pogledu transakcija koje se odnose na spomenuto zemljište ili građevine.

Uvjetno rezidentne jedinice, neovisno o tome vode li samo djelomične račune i neovisno o samostalnosti odlučivanja, tretiraju se kao institucionalne jedinice.

2.30. Sljedeće se smatra institucionalnim jedinicama:

(a) jedinice koje imaju samostalnost odlučivanja i potpuni skup računa poput:

(1) privatnih i javnih društava;

(2) zadruga ili partnerstava priznatih kao neovisni pravni subjekti;

(3) javnih proizvođača koji se prema posebnim zakonima priznaju kao neovisni pravni subjekti;

(4) neprofitnih ustanova priznatih kao neovisni pravni subjekti; i

(5) agencija ukupne države;

(b) jedinice koje vode potpuni skup računa i za koje se smatra da samostalno odlučuju usprkos tome što nisu osnovane odvojeno od svojeg društva majke: kvazi-društva;

(c) jedinice koje ne vode nužno potpuni skup računa, ali za koje se smatra da samostalno odlučuju:

(1) kućanstva;

(2) uvjetno rezidentne jedinice.

INSTITUCIONALNI SEKTORI

2.31. Makroekonomska analiza ne razmatra aktivnosti svake institucionalne jedinice zasebno – razmatra ukupne aktivnosti sličnih društava. Jedinice se stoga spajaju u grupe koje se nazivaju institucionalni sektori, od kojih se neki dijele na podsektore.

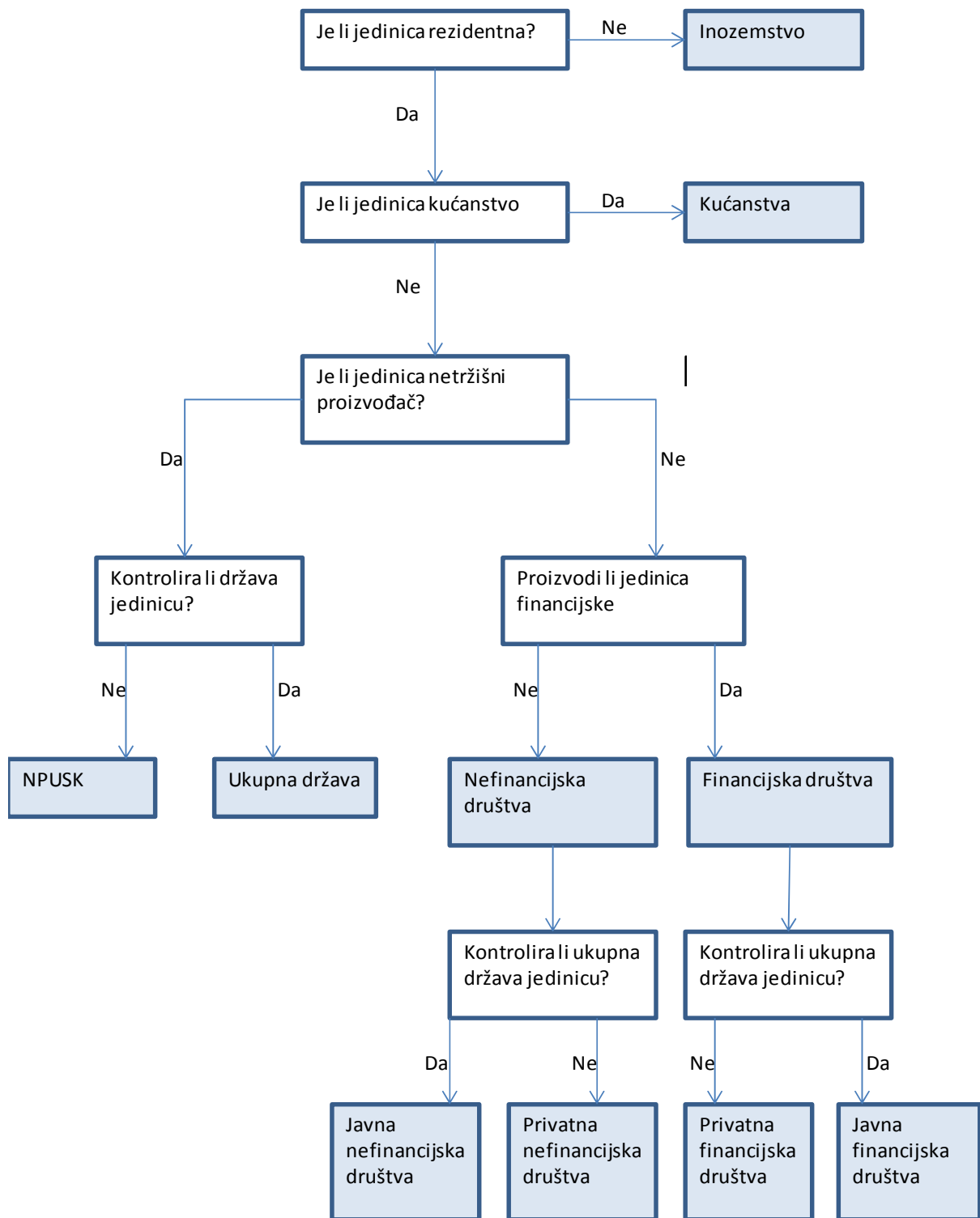
Tablica 2.1. — Sektori i podsektori

Sektori i podsektori			Javni	Domaći privatni	Pod inozemnom kontrolom
Nefinancijska društva		S.11	S.11001	S.11002	S.11003
Financijska društva		S.12			
Monetarne financijske institucije	Središnja banka	S.121			
	Ostale Društva	S.122	S.12201	S.12202	S.12203

(MFI)	monetarne financijske institucije (OMFI)	koja primaju depozite osim središnje banke				
		Novčani fondovi (NF)	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Financijska društva osim monetarnih financijskih institucija (MFI) i osiguravajućih društava i mirovinskih fondova (ICPF)	Ne-novčani investicijski fondovi (NNIF)		S.124	S.12401	S.12402	S.12403
	Ostali financijski posrednici, osim osiguravajućih društava i mirovinskih fondova		S.125	S.12501	S.12502	S.12503
	Pomoćne financijske institucije		S.126	S.12601	S.12602	S.12603
	Društva koja se bave prijenosom financijskih sredstava i zajmodavci		S.127	S.12701	S.12702	S.12703
Osiguravajuća društva i mirovinski fondovi (ICPF)	Osiguravajuća društva (IC)		S.128	S.12801	S.12802	S.12803
	Mirovinski fondovi (PF)		S.129	S.12901	S.12902	S.12903
Ukupna država			S.13			
Središnja država (isključujući fondove socijalne sigurnosti)			S.1311			
Savezna država (isključujući fondove socijalne sigurnosti)			S.1312			
Lokalna država (isključujući fondove socijalne sigurnosti)			S.1313			
Fondovi socijalne sigurnosti			S.1314			
Kućanstva			S.14			

Poslodavci i samozaposlene osobe	S.141+S.142			
Zaposlenici	S.143			
Primatelji vlasničkog i transfernog dohotka	S.144			
Primatelji vlasničkog dohotka	S.1441			
Primatelji mirovina	S.1442			
Primatelji ostalih transfera	S.1443			
Neprofitne ustanove koje služe kućanstvima	S.15			
Inozemstvo	S.2			
Države članice i institucije i tijela Europske unije	S.21			
Države članice Europske unije	S.211			
Institucije i tijela Europske unije	S.212			
Zemlje nečlanice i međunarodne organizacije nerezidentne u Europskoj uniji	S.22			

Dijagram 2.1 – Raspodjela jedinica u sektore

2.33. Institucionalne jedinice se grupiraju u sektore na temelju toga kojoj vrsti proizvođača pripadaju i ovisno o glavnoj aktivnosti i funkciji, koje se smatraju važnim pokazateljima njihovog ekonomskog ponašanja.

2.34. Dijagram 2.1. pokazuje kako se jedinice raspoređuju u glavne sektore. Radi utvrđivanja sektora za jedinicu koja je rezidentna, ali ne kućanstvo, prema dijagramu je potrebno utvrditi kontrolira li ju ukupna država ili ne te je li tržišni ili netržišni proizvođač.

2.35. Nadzor nad financijskim ili nefinancijskim društvom definira se kao pravo određivanja opće politike društva, na primjer odabirom prikladnih upravitelja ako je potrebno.

2.36. Pojedina institucionalna jedinica (drugo društvo, kućanstvo, neprofitna institucija ili državna jedinica) osigurava nadzor nad društvom ili kvazi-društvom ako posjeduje više od polovice dionica s pravom glasa ili ako na drugi način kontrolira glasačku moć više od polovice dioničara.

2.37. Za nadzor više od polovice dioničarskih glasova nije potrebno da sama institucionalna jedinica bude vlasnik dionica s pravom glasa. Ovisno društvo, društvo C, može biti ovisno društvo drugog društva B u kojem treće društvo A posjeduje većinu dionica s pravom glasa. Društvo C je ovisno društvo društva B kada društvo B nadzire više od polovice dioničarskih glasova u društvu C ili društvo B posjeduje dionice u C s pravom imenovanja ili smjenjivanja većine upravitelja društva C.

2.38. Ukupna država osigurava kontrolu nad društvom na temelju posebnog zakona, odluke ili uredbe kojom se državi daju ovlasti određivanja politike društva. Sljedeći pokazatelji su glavni čimbenici koje treba razmotriti pri odlučivanju kontrolira li država društvo:

- (a) državno vlasništvo nad većinom glasačkih prava;
- (b) državna kontrola nad upravom ili upravnim tijelom;
- (c) državna kontrola nad imenovanjem i razrješenjem ključnog osoblja;
- (d) državna kontrola nad ključnim odborima u subjektu;
- (e) država posjeduje zlatnu dionicu;
- (f) posebni propisi;
- (g) država kao prevladavajući kupac;
- (h) pozajmljivanje od države.

Jedan pokazatelj može biti dovoljan za utvrđivanje kontrole, ali, u drugim slučajevima, više zasebnih pokazatelja mogu zajedno dokazivati kontrolu.

2.39. Za neprofitne institucije priznate kao neovisni pravni subjekti, pet pokazatelja koje treba razmotriti su:

- (a) imenovanje odgovornih osoba;

(b) mogućnost odobravanja instrumenata;

(c) ugovorni sporazumi;

(d) stupanj financiranja;

(e) stupanj izloženosti države riziku.

Kao i kod društava, jedan pokazatelj može biti dovoljan za utvrđivanje kontrole u nekim slučajevima, ali, u drugim slučajevima, više zasebnih pokazatelja mogu zajedno dokazivati kontrolu.

2.40. Razlikovanje između tržišnog i netržišnog, a za subjekte javnog sektora klasifikacija između sektora ukupne države i sektora društava, ovisi o kriterijima određenim u stavku 1.37.

2.41. Sektor se dijeli na podsektore prema kriterijima relevantnim za taj sektor; na primjer, država se može podijeliti na središnju, saveznu i lokalnu državu i fondove socijalne sigurnosti. Time se omogućava precizniji opis ekonomskog ponašanja jedinica.

Računi za sektore i podsektore bilježe sve glavne i sporedne aktivnosti institucionalnih jedinica obuhvaćenih odgovarajućim sektorom.

Svaka institucionalna jedinica pripada samo jednom sektoru ili podsektoru.

2.42. Ako je glavna funkcija institucionalne jedinice proizvodnja dobara i usluga, prvo se mora odrediti vrsta proizvođača kako bi se dodijelila sektoru.

2.43. Tablica 2.2. prikazuje vrstu proizvođača, glavne aktivnosti i funkcije, koje su karakteristične za pojedine sektore:

Tablica 2.2. —Vrsta proizvođača, glavne aktivnosti i funkcije, razvrstano po sektorima

Vrsta proizvođača	Glavna aktivnost i funkcija	Sektor
Tržišni proizvođač	Proizvodnja tržišnih dobara i nefinancijskih usluga	Nefinancijska društva (S.11)
Tržišni proizvođač	Financijsko posredovanje uključujući osiguranje Pomoćne financijske aktivnosti	Financijska društva (S.12)
Javni netržišni proizvođač	Proizvodnja i ponuda netržišne proizvodnje za zajedničku i pojedinačnu potrošnju te	Ukupna država (S.13)

	izvođenje transakcija čija je namjena preraspodjela nacionalnog dohotka i bogatstva	
Tržišni proizvođač ili privatni proizvođač za vlastitu finalnu uporabu	Potrošnja Proizvodnja tržišne proizvodnje i proizvodnje za vlastitu finalnu uporabu	Kućanstva (S.14) Kao potrošači Kao poduzetnici
Privatni netržišni proizvođač	Proizvodnja i ponuda netržišne proizvodnje za pojedinačnu potrošnju	Neprofitne ustanove koje služe kućanstvima (S.15)

2.44. Sektor inozemstva (S.2) odnosi se na tokove i stanja između rezidentnih jedinica i nerezidentnih jedinica – nerezidentne jedinice ne obilježavaju slični ciljevi i vrste ponašanja, nego se prepoznaju kroz tokove i stanja s rezidentnim jedinicama.

Nefinancijska društva (S.11)

2.45. Definicija: sektor nefinancijskih društava (S.11) sastoji se od institucionalnih jedinica koje su neovisni pravni subjekti i tržišni proizvođači te čija je glavna aktivnost proizvodnja dobara i nefinancijskih usluga. Sektor nefinancijskih društava također uključuje i nefinancijska kvazi-društva (vidi stavak 2.13. točku (f)).

2.46. Uključene su sljedeće institucionalne jedinice:

(a) privatna i javna društva, koja kao tržišni proizvođači prvenstveno sudjeluju u proizvodnji dobara i nefinancijskih usluga;

(b) zadruge i partnerstva priznati kao neovisni pravni subjekti, koji kao tržišni proizvođači prvenstveno sudjeluju u proizvodnji dobara i nefinancijskih usluga;

(c) javni proizvođači priznati kao neovisni pravni subjekti i koji kao tržišni proizvođači prvenstveno sudjeluju u proizvodnji dobara i nefinancijskih usluga;

(d) neprofitne ustanove ili udruženja koji služe nefinancijskim društvima, koji su priznati kao neovisni pravni subjekti i koji kao tržišni proizvođači prvenstveno sudjeluju u proizvodnji dobara i nefinancijskih usluga;

(e) sjedišta društava koja kontroliraju grupaciju društava koja su tržišni proizvođači, ako proizvodnja dobara i nefinancijskih usluga predstavlja prevladavajuću vrstu aktivnosti cijele grupacije (izmjerena na temelju dodane vrijednosti);

(f) subjekti posebne namjene čija je glavna aktivnost pružanje dobara i nefinancijskih usluga;

(g) privatna i javna kvazi-društva koja kao tržišni proizvođači prvenstveno sudjeluju u proizvodnji dobara i nefinancijskih usluga.

2.47. Nefinancijska kvazi-društva su svi subjekti koji kao tržišni proizvođači prvenstveno sudjeluju u proizvodnji dobara i nefinancijskih usluga i koji ispunjavaju uvjete za kvalifikaciju kao kvazi-društva (vidi stavak 2.13. točku (f)).

Nefinancijska kvazi-društva moraju imati dovoljno podataka za sastavljanje potpunog skupa računa te posluju kao da su društva. Faktični odnos s njihovim vlasnikom je odnos društva prema svojim dioničarima.

Nefinancijska kvazi-društva u vlasništvu kućanstava, državnih jedinica ili neprofitnih ustanova su, zajedno s nefinancijskim društvima, okupljena u sektoru nefinancijskih društava, a ne u sektoru svojeg vlasnika.

2.48. Postojanje potpunog skupa računa, uključujući bilance stanja, nije dovoljan uvjet da bi se tržišni proizvođači tretirali kao institucionalne jedinice, kao što su kvazi-društva. Stoga partnerstva i javni proizvođači, osim onih iz stavka 2.46. točaka (a), (b), (c) i (f) i poduzeća s jednim vlasnikom – čak i ako vode potpuni skup računa – općenito ne predstavljaju zasebne institucionalne jedinice, budući da ne donose samostalno odluke, a njihovo upravljanje nadziru kućanstva, neprofitne ustanove ili vlade u čijem su vlasništvu.

2.49. Nefinancijska društva uključuju uvjetno rezidentne jedinice koje se tretiraju kao kvazi-društva.

2.50. Sektor nefinancijskih društava se dijeli na tri podsektora:

(a) javna nefinancijska društva (S.11001);

(b) nacionalna privatna nefinancijska društva (S.11002);

(c) inozemno kontrolirana nefinancijska društva (S.11003).

Javna nefinancijska društva (S.11001)

2.51. Definicija: podsektor javnih nefinancijskih društava sastoji se od svih nefinancijskih društava, kvazi-društava i neprofitnih institucija, priznatih kao neovisni pravni subjekti, koji su tržišni proizvođači i pod kontrolom državnih jedinica.

2.52. Javna kvazi-društva su kvazi-društva u izravnom vlasništvu državnih jedinica.

Nacionalna privatna nefinancijska društva (S.11002)

2.53. Definicija: podsektor nacionalnih privatnih nefinancijskih društava sastoji se od svih nefinancijskih društava, kvazi-društava i neprofitnih institucija, priznatih kao neovisni pravni subjekti, koji su tržišni proizvođači i koji nisu pod kontrolom državnih jedinica ili nerezidentnih institucionalnih jedinica.

Ovaj podsektor uključuje društva i kvazi-društva za poslove izravnih stranih ulaganja koja nisu klasificirana u podsektoru inozemno kontroliranih nefinancijskih društava (S.11003).

Inozemno kontrolirana nefinancijska društva (S.11003)

2.54. Definicija: podsektor inozemno kontroliranih nefinancijskih društava sastoji se od svih nefinancijskih i kvazi-društava koja su pod kontrolom nerezidentnih institucionalnih jedinica.

Ovaj podsektor uključuje:

(a) sva društva kćeri nerezidentnih društava;

(b) sva društva koja kontrolira nerezidentna institucionalna jedinica koja sama nije društvo, na primjer, društvo koje kontrolira strana država. Uključena su društva pod kontrolom skupine nerezidentnih jedinica koja djeluju zajednički;

(c) sve podružnice ili ostale neinkorporirane agencije nerezidentnih društava ili neinkorporirane proizvođače koji su uvjetno rezidentne jedinice.

Financijska društva (S.12)

2.55. Definicija: sektor financijskih društava (S.12) sastoji se od institucionalnih jedinica koje su neovisni pravni subjekti i tržišni proizvođači te čija je glavna aktivnost proizvodnja financijskih usluga. Takve institucionalne jedinice obuhvaćaju sva društva i kvazi-društva koja se prvenstveno bave:

(a) financijskim posredovanjem (financijski posrednici); i/ili

(b) pomoćnim financijskim aktivnostima (pomoćne financijske institucije).

Također su uključene institucionalne jedinice koje pružaju financijske usluge, ako se većinom njihove aktive ili pasive ne trguje na otvorenim tržištima.

2.56. Financijsko posredovanje je aktivnost u kojoj institucionalna jedinica stječe financijsku aktivnu i preuzima pasivu za vlastiti račun obavljajući financijske transakcije na tržištu. Aktiva i pasiva financijskih posrednika se preoblikuje ili regrupira s obzirom na, na primjer, dospelost, opseg, rizik itd. u postupku financijskog posredovanja.

Pomoćne financijske aktivnosti su aktivnosti povezane s financijskim posredovanjem, ali same ne uključuju financijsko posredovanje.

Financijski posrednici

2.57. Postupak financijskog posredovanja usmjerava sredstva od trećih strana s viškom prema onima s manjkom sredstava. Financijski posrednik ne djeluje samo kao zastupnik

drugih institucionalnih jedinica, već se izlaže riziku stjecanjem financijske aktive i preuzimanjem pasive za vlastiti račun.

2.58. U postupak financijskog posredovanja mogu biti uključene sve kategorije pasive, izuzev kategorije pasive ostalih računa potraživanja (AF.8). Financijska aktiva uključena u postupak financijskog posredovanja može se razvrstati u sve kategorije, izuzev kategorije prilagodbe osiguranja, mirovinskog osiguranja i standardiziranih jamstava (AF.6), ali uključujući kategoriju ostalih računa potraživanja. Financijski posrednici mogu uložiti svoja sredstva u nefinancijsku aktivu, uključujući nekretnine. Kako bi se smatralo financijskim posrednikom, društvo treba preuzimati pasivu na tržištu i preoblikovati sredstva. Društva za poslovanje nekretninama nisu financijski posrednici.

2.59. Funkcija osiguravajućih društava i mirovinskih fondova je udruživanje rizika. Pasiva takvih institucija su prilagodbe osiguranja, mirovinskog osiguranja i standardiziranih jamstava (AF.6). Protustavka pasive su ulaganja osiguravajućih društava i mirovinskih fondova, djelujući kao financijski posrednici.

2.60. Investicijski fondovi, dalje u tekstu novčani fondovi (NF) i ne-novčani fondovi (NNF), prvenstveno preuzimaju obveze izdavanjem udjela ili jedinica u investicijskim fondovima (AF.52). Oni mijenjaju takve fondove stjecanjem financijske aktive i/ili nekretnina. Investicijski fondovi se klasificiraju kao financijski posrednici. Svaka promjena vrijednosti njihove aktive i pasive, osim vlastitih udjela, odražava se na njihova vlastita sredstva (vidjeti stavak 7.07.). S obzirom na to da je iznos vlastitih sredstava jednak vrijednosti udjela ili jedinica investicijskog fonda, svaka promjena vrijednosti aktive i pasive fonda odrazit će se na tržišnu vrijednost takvih udjela ili jedinica. Investicijski fondovi koji ulažu u nekretnine su financijski posrednici.

2.61. Financijsko posredovanje je ograničeno na stjecanje aktive i preuzimanje pasive s općom javnošću ili njezinim određenim i prilično velikim podskupinama. Ako je aktivnost ograničena na male skupine osoba ili obitelji, ne radi se o financijskom posredovanju.

2.62. Postoje neke iznimke od općeg ograničenja financijskog posredovanja na financijske transakcije na tržištu. Primjeri su lokalne kreditne banke i štedionice koje se oslanjaju na pripadajuću jedinicu lokalne ili regionalne uprave ili društva za financijski *leasing* koja su ovisna o matičnom društvu za stjecanje sredstava ili ulaganje sredstava. Ona se klasificiraju kao financijski posrednici ako posuđivanje ili primanje štednje ne ovisi o pripadajućoj jedinici lokalne ili regionalne uprave ili matičnom društvu.

Pomoćne financijske institucije

2.63. Pomoćne financijske aktivnosti uključuju pomoćne aktivnosti u realizaciji transakcija vezano uz financijsku aktivu i pasivu ili pretvorbu ili preoblikovanje sredstava. Pomoćne financijske institucije se ne izlažu riziku stjecanjem financijske aktive ili preuzimanjem pasive. One olakšavaju financijsko posredovanje. Sjedišta društava, čija su sva ili većina društava kćeri financijska društva, pomoćne su financijske institucije.

Financijska društva koja nisu financijski posrednici i pomoćne financijske institucije

2.64. Ostala financijska društva pored financijskih posrednika i pomoćnih financijskih institucija su institucionalne jedinice koje pružaju financijske usluge, ako se većinom njihove aktive ili pasive ne trguje na otvorenim tržištima.

Institucionalne jedinice uključene u sektor financijskih društava

2.65. U sektor financijskih društava (S.12) uključene su sljedeće institucionalne jedinice:

(a) privatna ili javna društva koja prvenstveno obavljaju poslove financijskog posredovanja i/ili pomoćne financijske aktivnosti;

(b) zadruge i partnerstva priznata kao neovisni pravni subjekti, koja prvenstveno obavljaju poslove financijskog posredovanja i/ili pomoćne financijske aktivnosti;

(c) javni proizvođači priznati kao pravni subjekti, koji prvenstveno obavljaju poslove financijskog posredovanja i/ili pomoćne financijske aktivnosti;

(d) neprofitne ustanove koje su priznate kao pravni subjekti i koje prvenstveno obavljaju poslove financijskog posredovanja i/ili pomoćne financijske aktivnosti, ili koja pružaju usluge financijskim društvima;

(e) sjedišta društava ako sva ili većina njihovih društava kćeri, kao financijska društva, prvenstveno obavljaju financijsko posredovanje i/ili pomoćne financijske aktivnosti. Ta se sjedišta društava klasificiraju kao pomoćne financijske institucije (S.126);

(f) holding društva, ako je glavna uloga vlasništvo nad aktivom grupacije društava kćeri. Sastav grupacije može biti financijski ili nefinancijski – to ne utječe na klasifikaciju holding društava kao društava koja se bave prijenosom financijskih sredstava (S.127);

(g) subjekti posebne namjene čija je glavna aktivnost pružanje financijskih usluga;

(h) neinkorporirani investicijski fondovi koji sadrže portfelje ulaganja u vlasništvu skupine sudionika i kojima općenito upravljaju druga financijska društva. Takvi su fondovi institucionalne jedinice odvojene od upravljačkog financijskog društva;

(i) za neinkorporirane jedinice koje prvenstveno obavljaju financijsko posredovanje i koje su podložne uređenju i nadzoru (u većini slučajeva klasificirane kao društva koja primaju depozite osim središnje banke, kao osiguravajuća društva ili kao mirovinski fondovi) smatra se da uživaju samostalnost odlučivanja i da imaju samostalno upravljanje neovisno o svojim vlasnicima; njihovo ekonomsko i financijsko ponašanje je slično financijskim društvima. U tom slučaju se tretiraju kao zasebne institucionalne jedinice. Primjer su podružnice nerezidentnih financijskih društava.

Podsektori financijskih društava

2.66. Sektor financijskih društava se dijeli na sljedeće podsektore:

- (a) središnja banka (S.121);
- (b) društva koja primaju depozite osim središnje banke (S.122);
- (c) novčani fondovi (NF) (S.123);
- (d) ne-novčani investicijski fondovi (NNIF) (S.124);
- (e) ostali financijski posrednici, osim osiguravajućih društava i mirovinskih fondova (S.125);
- (f) pomoćne financijske institucije (S.126);
- (g) društva koja se bave prijenosom financijskih sredstava i zajmodavci (S.127);
- (h) osiguravajuća društva (S.128); i
- (i) mirovinski fondovi (S.129).

Kombiniranje podsektora financijskih društava

2.67. Monetarne financijske institucije (MFI) kako ih definira ESB sastoje se od svih institucionalnih jedinica uključenih u podsektore središnje banke (S.121), društava koja primaju depozite osim središnje banke (S.122) i novčanih fondova (S.123).

2.68. Ostale monetarne financijske institucije sastoje se od onih financijskih posrednika preko kojih se učinci monetarne politike središnje banke (S.121) prenose na druge subjekte u gospodarstvu. To su društva koja primaju depozite osim središnje banke (S.122) i NF (S.123).

2.69. Financijski posrednici koji se bave udruživanjem rizika su osiguravajuća društva i mirovinski fondovi (ICPF). Oni se sastoje od podsektora osiguravajućih društava (S.128) i mirovinskih fondova (S.129).

2.70. Financijska društva osim MFI-a i ICPF-a se sastoje od podsektora ne-novčanih investicijskih fondova (S.124), ostalih financijskih posrednika, osim osiguravajućih društava i mirovinskih fondova (S.125), pomoćnih financijskih institucija (S.126) i društava koja se bave prijenosom financijskih sredstava i zajmodavaca (S.127).

Potpodjela podsektora financijskih društava na javna, nacionalna privatna i inozemno kontrolirana financijska društva

2.71. Osim podsektora S.121., svaki se podsektor dalje dijeli na:

- (a) javna financijska društva;
- (b) nacionalna privatna financijska društva; i

(c) inozemno kontrolirana financijska društva.

Kriteriji za ovu potpodjelu su isti kao i za nefinancijska društva (vidjeti stavke od 2.51. do 2.54.).

Tablica 2.3 – Sektor financijskih društava i njegovi podsektori

Sektori i podsektori			Javni	Nacionalni privatni	Inozemno kontrolirani	
Financijska društva		S.12				
Monetarne financijske institucije (MFI)	Središnja banka	S.121				
	Ostale monetarne financijske institucije (OMFI)	Društva koja primaju depozite osim središnje banke	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		NF	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Financijska društva osim monetarnih financijskih institucija (MFI) i osiguravajućih društava i mirovinskih fondova (ICPF)	Ne-novčani investicijski fondovi (NNIF)	S.124	S.12401	S.12402	S.12403	
	Ostali financijski posrednici, osim osiguravajućih društava i mirovinskih fondova	S.125	S.12501	S.12502	S.12503	
	Pomoćne financijske institucije	S.126	S.12601	S.12602	S.12603	
	Društva koja se bave prijenosom financijskih sredstava i zajmodavci	S.127	S.12701	S.12702	S.12703	
Osiguravajuća društva i mirovinski fondovi (ICPF)	Osiguravajuća društva (IC)	S.128	S.12801	S.12802	S.12803	
	Mirovinski fondovi (PF)	S.129	S.12901	S.12902	S.12903	

Središnja banka (S.121)

2.72. Definicija: podsektor središnja banka (S.121) se sastoji od svih financijskih i kvazi-društava, čija je glavna funkcija emisija primarnog novca, održavanje unutarnje i vanjske valutne vrijednosti i držanje svih dijelova međunarodnih državnih rezervi.

2.73. U podsektor S.121 se razvrstavaju sljedeći financijski posrednici:

(a) nacionalna središnja banka, uključujući kada je dio Europskog sustava središnjih banaka;

(b) središnje monetarne agencije uglavnom javne prirode (npr. agencije koje upravljaju deviznim tečajem ili emisijom primarnog novca) koje vode potpuni skup računa i samostalno donose odluke u odnosu na središnju državu. Ako se te aktivnosti obavljaju u okviru središnje države ili središnje banke, ne postoji zasebna institucionalna jedinica.

2.74. Podsektor S.121 ne uključuje agencije i tijela, osim središnje banke, koje upravljaju ili nadziru financijska društva ili financijska tržišta. Oni se razvrstavaju u podsektor S.126.

Društva koja primaju depozite osim središnje banke (S.122)

2.75. Definicija: podsektor društava koja primaju depozite osim središnje banke (S.122) obuhvaća sva financijska i kvazi-društva, osim onih razvrstanih u podsektore središnje banke i novčanih fondova, koje prvenstveno obavljaju financijsko posredovanje i čije se poslovanje sastoji od primanja depozita i/ili sličnih nadomjestaka za depozite od institucionalnih jedinica, dakle ne samo od monetarnih financijskih institucija, te odobravanja zajmova i/ili ulaganja u vrijednosnice za vlastiti račun.

2.76. Društva koja primaju depozite osim središnje banke ne mogu se opisati jednostavno kao „banke“ jer mogu obuhvaćati neka financijska društva koja se ne nazivaju banke ili neka financijska društva kojima to nije dopušteno u njihovim zemljama, dok neka financijska društva koja se nazivaju banke ne moraju zapravo biti društva koja primaju depozite. U podsektor S.122 se razvrstavaju sljedeći financijski posrednici:

(a) poslovne banke, „univerzalne“ banke, „svenamjenske“ banke;

(b) štedionice (uključujući uzajamne štedionice, štedionice i kreditne zadruge);

(c) poštanske žiro institucije, poštanske banke i žiro banke;

(d) ruralne kreditne banke, poljoprivredne kreditne banke;

(e) zadružne kreditne banke, kreditne zadruge;

(f) specijalizirane banke (npr. trgovačke banke, kuće koje se bave emisijama, privatne banke);
i

(g) institucije za elektronički novac koje prvenstveno obavljaju financijsko posredovanje.

2.77. U podsektor S.122 su razvrstani sljedeći financijski posrednici, ako se njihovo poslovanje sastoji od primanja sredstava plaćanja od stanovništva u obliku depozita ili u drugim oblicima kao što su kontinuirano izdavanje dugoročnih dužničkih instrumenata:

(a) društva koja odobravaju hipotekarne zajmove (uključujući građevinska poduzeća, hipotekarne banke i hipotekarne kreditne ustanove);

(b) lokalne kreditne ustanove.

Inače, financijski posrednici se razvrstavaju u podsektor S.124.

2.78. Podsektor S.122 ne obuhvaća:

(a) sjedišta društava koja nadziru i upravljaju drugim jedinicama grupacije koja se sastoji uglavnom od društava koja primaju depozite osim središnje banke, ali koji nisu društva za primanje depozita. Takva sjedišta društava se razvrstavaju u podsektor S.126;

(b) neprofitne ustanove koje su priznate kao neovisni pravni subjekti i koje pružaju usluge društvima za primanje depozita, ali ne obavljaju poslove financijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126; i

(c) institucije za elektronički novac koje ne obavljaju prvenstveno financijsko posredovanje.

NF (S.123)

2.79. Definicija: podsektor NF (S.123) sastoji se od svih financijskih društava i kvazi-društava, osim onih razvrstanih u podsektorima središnje banke i kreditnih ustanova, koje prvenstveno obavljaju financijsko posredovanje. Njihovo poslovanje sastoji se od izdavanja udjela ili jedinica u investicijskim fondovima kao sličnih nadomjestaka za depozite od institucionalnih jedinica te, za vlastiti račun, ulaganje prvenstveno u udjele/jedinice novčanih fondova, kratkoročne dužničke instrumente i/ili depozite.

2.80. Sljedeći financijski posrednici su razvrstani u podsektor S.123: investicijski fondovi uključujući investicijske zaklade, uzajamne investicijske fondove i druge oblike kolektivnog ulaganja čiji su udjeli ili jedinice slični nadomjesci za depozite.

2.81. Podsektor S.123 ne obuhvaća:

(a) sjedišta društava koja nadziru i upravljaju grupacijom koja se sastoji uglavnom od novčanih fondova, ali koji sami nisu novčani fondovi. Ona se razvrstavaju u podsektor S.126;

(b) neprofitne ustanove koje su priznate kao neovisni pravni subjekti i koje pružaju usluge novčanim fondovima, ali ne obavljaju poslove financijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126.

Ne-novčani investicijski fondovi (S.124)

2.82. Definicija: podsektor ne-novčanih investicijskih fondova (S.124) sastoji se od svih oblika kolektivnog ulaganja, osim onih razvrstanih u podsektor NF, a koji prvenstveno obavljaju financijsko posredovanje. Njihovo poslovanje sastoji se od izdavanja udjela ili jedinica u investicijskim fondovima koji nisu slični nadomjesci za depozite i, za vlastiti račun, ulaganja

prvenstveno u financijsku aktivu osim kratkoročne financijske aktive i nefinancijske aktive (obično nekretnine).

2.83. Ne-novčani investicijski fondovi obuhvaćaju investicijske zaklade, uzajamne investicijske fondove i druge oblike kolektivnog ulaganja čiji udjeli ili jedinice u investicijskim fondovima nisu slični nadomjesci za depozite.

2.84. U podsektor S.124 se razvrstavaju sljedeći financijski posrednici:

(a) otvoreni investicijski fondovi čiji se udjeli ili jedinice u investicijskim fondovima, na zahtjev vlasnika, ponovno otkupljuju ili isplaćuju izravno ili neizravno iz aktive poduzeća;

(b) zatvoreni investicijski fondovi s fiksnim temeljnim kapitalom, gdje investitori koji ulaze ili napuštaju fond moraju kupiti ili prodati postojeće udjele;

(c) investicijski fondovi za nekretnine;

(d) investicijski fondovi koji ulažu u druge fondove („fondovi fondova“);

(e) hedge fondovi koji obuhvaćaju različite oblike kolektivnog ulaganja, uključujući visoka minimalna ulaganja, jasnu regulaciju i različite strategije ulaganja.

2.85. Podsektor S.124 ne obuhvaća:

(a) mirovinske fondove koji su dio podsektora mirovinskih fondova;

(b) državne fondove posebne namjene, poznate kao fondovi državnog bogatstva. Državni fond posebne namjene razvrstava se u društva koja se bave prijenosom financijskih sredstava ako je financijsko društvo. Klasifikacija „državnog fonda posebne namjene“ kao dijela sektora ukupne države ili dijela sektora financijskih društava određuje se prema kriterijima za jedinice posebne namjene ukupne države određenim u stavku 2.27.;

(c) sjedišta društava koja nadziru i upravljaju grupacijom sastavljenom uglavnom od ne-novčanih investicijskih fondova, ali koji sami nisu investicijski fondovi. Oni se razvrstavaju u podsektor S.126;

(d) neprofitne ustanove koje su priznate kao neovisni pravni subjekti i koje pružaju usluge ne-novčanim investicijskim fondovima, ali ne obavljaju poslove financijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126.

Ostali financijski posrednici, osim osiguravajućih društava i mirovinskih fondova (S.125)

2.86. Definicija: podsektor ostalih financijskih posrednika osim osiguravajućih društava i mirovinskih fondova (S.125) sastoji se od svih financijskih društava i kvazi-društva koji prvenstveno obavljaju financijsko posredovanje preuzimanjem obveza u oblicima koji nisu gotovina, depoziti ili udjeli u investicijskim fondovima ili u vezi sa sustavima osiguranja, mirovinskog osiguranja i standardiziranih jamstava od institucionalnih jedinica.

2.87. Podsektor S.125 uključuje financijske posrednike koji se pretežno bave dugoročnim financiranjem. U većini slučajeva, ta prevladavajuća dospelost razlikuje taj podsektor od podsektora OMFI-a (S.122 i S.123). Na temelju nepostojanja obveza u obliku udjela u investicijskim fondovima koji nisu slični nadomjesci za depozite ili sustave osiguranja, mirovinskog osiguranja i standardiziranih jamstava može se utvrditi granica s podsektorima ne-novčanih investicijskih fondova (S.124), osiguravajućih društava (S.128) i mirovinskih fondova (S.129).

2.88. Podsektor ostalih financijskih posrednika, osim osiguravajućih društava i mirovinskih fondova (S.125) dalje se dijeli na podsektore sastavljene od financijskih društava koja obavljaju transakcije sekuritizacije (FVC), trgovaca vrijednosnicama i izvedenicama, financijskih društava koja se bave uzajmljivanjem i specijaliziranih financijskih društava. To je prikazano u Tablici 2.4.

Tablica 2.4. – Podsektor ostalih financijskih posrednika, osim osiguravajućih društava i mirovinskih fondova (S.125) i njegova potpodjela

<i>Ostali financijski posrednici, osim osiguravajućih društava i mirovinskih fondova</i>
Financijska društva koja obavljaju transakcije sekuritizacije (FVC);
Trgovci vrijednosnicama i izvedenicama;
Financijska društva koja se bave uzajmljivanjem; i
Specijalizirana financijska društva

2.89. Podsektor S.125 ne uključuje neprofitne ustanove koje su priznate kao neovisni pravni subjekti i koje pružaju usluge drugim financijskim posrednicima, ali ne obavljaju poslove financijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126.

Financijska društva koja obavljaju transakcije sekuritizacije (FVC)

2.90. Definicija: financijska društva koja obavljaju transakcije sekuritizacije (FVC) su poduzeća koja obavljaju transakcije sekuritizacije. FVC koji zadovoljava kriterije institucionalne jedinice razvrstava se u S.125, inače se tretira kao sastavni dio društva majke.

Trgovci vrijednosnicama i izvedenicama, financijska društva koja se bave posuđivanjem i specijalizirana financijska društva

2.91. Trgovci vrijednosnicama i izvedenicama (za vlastiti račun) su financijski posrednici za vlastiti račun.

2.92. Financijska društva koja se bave posuđivanjem uključuju na primjer financijske posrednike koji se bave:

- (a) financijskim leasingom;
- (b) kupoprodajom s obročnom otplatom te osobnim ili komercijalnim financiranjem; ili
- (c) faktoringom.

2.93. Specijalizirana financijska društva su financijski posrednici, na primjer:

- (a) društva koja osiguravaju rizični i razvojni kapital;
- (b) društva za financiranje izvoza/uvoza; ili
- (c) financijski posrednici koji stječu depozite i/ili slične nadomjestke za depozite ili preuzimaju zajmove samo pri monetarnim financijskim institucijama; ti financijski posrednici obuhvaćaju također klirinške kuće središnje druge ugovorne strane (CCP-ovi) koji provode inter-MFI otkupne ugovorne transakcije.

2.94. Sjedišta društava koja nadziru i upravljaju grupom društava kćeri koja prvenstveno obavljaju financijsko posredovanje i/ili pomoćne financijske aktivnosti razvrstavaju se u podsektor S.126.

Pomoćne financijske institucije (S.126)

2.95. Definicija: podsektor pomoćnih financijskih institucija (S.126) sastoji se od svih financijskih i kvazi-društava koja prvenstveno obavljaju djelatnosti usko povezane s financijskim posredovanjem, ali koja sama po sebi nisu financijski posrednici.

2.96. U podsektor S.126 se razvrstavaju sljedeća financijska i kvazi-društva:

- (a) posrednici u osiguranju, upravitelji pri spašavanju i havarijama, konzultanti u području osiguranja i mirovina itd.;
- (b) posrednici za zajmove i vrijednosnice, savjetnici za ulaganje itd.;
- (c) društva koja izdaju vrijednosnice;
- (d) društva čija je glavna funkcija davanje jamstava na temelju prijenosa mjenica i sličnih instrumenata;
- (e) društva koja posluju izvedenim i zaštitnim instrumentima, kao što su zamjene, opcije i terminski ugovori (bez njihovog izdavanja);
- (f) društva koja osiguravaju infrastrukturu za financijska tržišta;
- (g) središnja nadzorna tijela financijskih posrednika i financijskih tržišta, ako se radi o odvojenim institucionalnim jedinicama;

(h) upravitelji mirovinskih i uzajamnih fondova itd.;

(i) društva koja se bave burzovnom razmjenom dionica i osiguranja;

(j) neprofitne ustanove priznate kao neovisni pravni subjekti i koje pružaju usluge financijskim društvima, ali ne obavljaju poslove financijskog posredovanja (vidjeti stavak 2.46. točku (d));

(k) institucije za plaćanje (olakšavaju plaćanja između kupca i prodavatelja).

2.97. Podsektor S.126 također obuhvaća sjedišta društava čija su društva kćeri sva ili većinom financijska društva.

Društva koja se bave prijenosom financijskih sredstava i zajmodavci (S.127)

2.98. Definicija: podsektor društava koja se bave prijenosom financijskih sredstava i zajmodavaca (S.127) sastoji se od svih financijskih i kvazi-društava koji se ne bave niti financijskim posredovanjem niti pružanjem pomoćnih financijskih usluga te ako većina njihove aktive ili pasive nije predmet transakcija na otvorenim tržištima.

2.99. U podsektor S.127 se razvrstavaju sljedeća financijska i kvazi-društva:

(a) jedinice kao pravni subjekti poput zaklada, ostavina, računa agencija ili društava koji postoje samo na papiru;

(b) holding društva koja imaju kontrolnu razinu udjela u grupaciji društava kćeri i čija je glavna aktivnost vlasništvo nad grupacijom bez pružanja bilo kakvih daljnjih usluga društvima u kojima su ti vlasnički udjeli, to jest, ne upravljaju drugim jedinicama;

(c) subjekti posebne namjene koji se kvalificiraju kao institucionalne jedinice i skupljaju sredstva na otvorenim tržištima radi njihovog korištenja od strane društva majke;

(d) jedinice koje različitim klijentima pružaju financijske usluge isključivo vlastitim sredstvima ili sredstvima sponzora i preuzimaju financijski rizik neisplate duga. Primjeri su zajmodavci, društva koja uzajmljuju studentima ili za vanjsku trgovinu iz sredstava dobivenih od sponzora poput državne jedinice ili neprofitne ustanove te zalagaonice koje se većinom bave uzajmljivanjem;

(e) državni fondovi posebne namjene, poznati kao državni fondovi bogatstva, ako se klasificiraju kao financijska društva.

Osiguravajuća društva (S.128)

2.100. Definicija: podsektor osiguravajućih društava (S.128) sastoji se od svih financijskih i kvazi-društava koji se prvenstveno bave financijskim posredovanjem kao posljedica udruživanja rizika uglavnom u obliku izravnog osiguranja ili reosiguranja (vidi stavak 2.59.).

2.101. Osiguravajuća društva pružaju usluge:

(a) životnog i neživotnog osiguranja pojedinačnim jedinicama ili grupama jedinica;

(b) reosiguranja drugim osiguravajućim društvima.

2.102. Usluge društava za neživotno osiguranje mogu se pružati u obliku:

(a) osiguranja od požara (npr. poslovna i privatna imovina);

(b) osiguranja od odgovornosti (nezgode);

(c) osiguranja motornih vozila (vlastita šteta i odgovornost prema trećima)

(d) osiguranja u pomorstvu, zračnom prometu i prijevozu (uključujući energetske rizike);

(e) zdravstvenog osiguranja i osiguranja od ozljeda; ili

(f) financijskog osiguranja (pružanje jamstava ili garancija).

Društva za financijsko osiguranje ili kreditno osiguranje, također poznati kao garancijske banke, pružaju jamstva ili garancije za osiguranje sekuritizacije i drugih kreditnih proizvoda.

2.103. Osiguravajuća društva su uglavnom inkorporirani ili uzajamni subjekti. Inkorporirani subjekti su u vlasništvu dioničara i mnogi kotiraju na burzi. Uzajamni subjekti su u vlasništvu ugovaratelja osiguranja i vraćaju svoju dobit ugovarateljima osiguranja „s dobiti“ ili „sudjelujućim“ ugovarateljima osiguranja kroz dividende i bonuse. „Vlastiti“ osiguravatelji su obično u vlasništvu nefinancijskih društava i većinom osiguravaju rizike svojih dioničara.

Polje 2.1. – Vrste osiguranja

Vrsta osiguranja		Sektor/podsektor
Izravno osiguranje	Životno osiguranje Ugovaratelj osiguranja redovito ili jednokratno plaća osiguravatelju, a osiguravatelj zauzvrat jamči ugovaratelju osiguranja plaćanje dogovorenog iznosa ili rente na neki datum ili ranije.	Osiguravajuća društva
	Neživotno osiguranje Osiguranje za pokrivanje rizika poput nezgoda, bolesti, požara, kredita itd.	Osiguravajuća društva
Reosiguranje	Osiguranje koje kupuje osiguravatelj radi zaštite	Osiguravajuća

	od neočekivano velikog broja odštetnih zahtjeva ili iznimno velikih odštetnih zahtjeva.		društva
Socijalno osiguranje	Socijalna sigurnost Sudionike ukupna država obvezuje na osiguranje od određenih socijalnih rizika.	Mirovine socijalne sigurnosti	Fondovi socijalne sigurnosti
		Druga socijalna sigurnost	
	Socijalno osiguranje povezano sa zaposlenošću osim socijalne sigurnosti Poslodavci mogu uvjetovati zaposlenje osiguranjem zaposlenika od određenih socijalnih rizika.	Mirovine povezane sa zaposlenjem	Sektor poslodavaca, osiguravajućih društava i mirovinskih fondova ili neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima
		Drugo socijalno osiguranje povezano za zaposlenošću	

2.104. Podsektor S.128 ne obuhvaća:

(a) institucionalne jedinice koje zadovoljavaju oba kriterija iz stavka 2.117. One se razvrstavaju u podsektor S.1314;

(b) sjedišta društava koja nadziru i upravljaju grupacijom koja se sastoji većinom od osiguravajućih društava, ali koja sama nisu osiguravajuća društva. Ona se razvrstavaju u podsektor S.126;

(c) neprofitne ustanove koje su priznate kao neovisni pravni subjekti i koje pružaju usluge osiguravajućim društvima, ali ne obavljaju poslove financijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126.

Mirovinski fondovi (S.129)

2.105. Definicija: podsektor mirovinskih fondova (S.129) sastoji se od svih financijskih i kvazi-društava koja prvenstveno obavljaju poslove financijskog posredovanja kao rezultat udruživanja socijalnih rizika i potreba osiguranika (socijalno osiguranje). Mirovinski fondovi kao oblici socijalnog osiguranja osiguravaju dohodak u mirovini te često mirovine nakon smrti i invalidnosti.

2.106. Podsektor S.129 sastoji se samo od onih mirovinskih fondova socijalnog osiguranja koji su institucionalne jedinice odvojene od jedinica koje ih osnivaju. Takvi samostalni fondovi imaju samostalnost u odlučivanju i vode potpuni skup računa. Nesamostalni mirovinski fondovi nisu institucionalne jedinice, nego čine dio institucionalne jedinice koja ih je osnovala.

2.107. Primjeri sudionika u mirovinskim fondovima uključuju zaposlenike pojedinačnih poduzeća ili grupacije poduzeća, zaposlenike u istoj gospodarskoj grani ili djelatnosti i osobe iste struke. Primici uključeni u ugovor o osiguranju mogu se:

(a) isplaćivati nakon smrti osiguranika udovcu/udovici i djeci;

(b) isplaćivati nakon umirovljenja; ili

(c) isplaćivati nakon nastupa invalidnosti kod osiguranika.

2.108. U nekim zemljama sve te vrste rizika mogu osiguravati društva za životno osiguranje, kao i mirovinski fondovi. U drugim zemljama se zahtijeva da se neki od ovih skupina rizika osiguravaju jedino preko društava za životno osiguranje. Za razliku od društava za životno osiguranje, mirovinski fondovi su zakonom ograničeni na određene grupe zaposlenika i samozaposlenih osoba.

2.109. Mirovinske fondove mogu organizirati poslodavci ili ukupna država. Također ih mogu organizirati osiguravajuća društva u ime zaposlenika ili se mogu osnovati posebne institucionalne jedinice za održavanje i upravljanje nad sredstvima za ispunjavanje mirovinskih prava i raspodjelu mirovina.

2.110. Podsektor S.129 ne obuhvaća:

(a) institucionalne jedinice koje zadovoljavaju oba kriterija iz stavka 2.117. One se razvrstavaju u podsektor S.1314;

(b) sjedišta društava koja nadziru i upravljaju grupacijom koja se sastoji pretežno od mirovinskih fondova, ali koji sami nisu mirovinski fondovi. Ona se razvrstavaju u podsektor S.126;

(c) neprofitne ustanove koje su priznate kao neovisni pravni subjekti i koje pružaju usluge mirovinskim fondovima, ali ne obavljaju poslove financijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126.

Ukupna država (S.13)

2.111. Definicija: sektor ukupne države (S.13) sastoji se od institucionalnih jedinica koje su netržišni proizvođači čija je proizvodnja namijenjena individualnoj i zajedničkoj potrošnji, a koje se financiraju obveznim plaćanjima jedinica koje pripadaju drugim sektorima te institucionalnih jedinica koje prvenstveno provode preraspodjelu nacionalnog dohotka i bogatstva.

2.112. U sektoru S.13 uključene su primjerice sljedeće institucionalne jedinice:

(a) jedinice ukupne države osnovane u pravnom postupku radi sudske nadležnosti nad ostalim jedinicama na ekonomskom području i radi upravljanja i financiranja grupe

aktivnosti, prvenstveno osiguravajući netržišna dobra i usluge namijenjene za korist zajednice;

(b) društvo ili kvazi-društvo koje je državna jedinica, ako je njegova proizvodnja uglavnom netržišna, a nadzire ga državna jedinica;

(c) neprofitne ustanove priznate kao neovisni pravni subjekti, a netržišni su proizvođači i nadzire ih ukupna država;

(d) samostalni mirovinski fondovi, ako postoji pravna obveza plaćanja doprinosa i ako ukupna država upravlja fondovima u pogledu određivanja i odobravanja doprinosa i primitaka.

2.113. Sektor ukupne države dijeli se na četiri podsektora:

(a) središnja država (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1311);

(b) savezna država (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1312);

(c) lokalna država (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1313);

(d) fondovi socijalne sigurnosti (S.1314).

Središnja država (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1311)

2.114. Definicija: ovaj podsektor uključuje sve državne upravne odjele i ostale središnje agencije čija se nadležnost obično prostire na cijelo ekonomsko područje, osim upravljanja fondovima socijalne sigurnosti.

U podsektor S.1311 uključene su neprofitne ustanove koje nadzire središnja država i čija se nadležnost prostire na cijelo ekonomsko područje.

Organizacije za tržišno reguliranje, koje isključivo ili pretežno distribuiraju subvencije, razvrstavaju se u S.1311. Organizacije čija se jedina ili glavna aktivnost sastoji od kupovine, posjedovanja i prodaje poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda razvrstavaju se u S.11.

Savezna država (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1312)

2.115. Definicija: ovaj se podsektor sastoji od onih vrsta javne uprave koje predstavljaju zasebne institucionalne jedinice i izvršavaju određene upravne funkcije na nižoj razini od središnje države, a višoj od upravnih institucionalnih jedinica na lokalnoj razini, osim upravljanja fondovima socijalne sigurnosti.

U podsektor S.1312 su uključene neprofitne ustanove koje nadziru savezne državne uprave i čija je nadležnost ograničena na ekonomsko područje dotičnih država.

Lokalna država (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1313)

2.116. Definicija: ovaj podsektor uključuje one vrste javne uprave čija se nadležnost ograničava samo na lokalni dio ekonomskog područja, osim lokalnih agencija fondova socijalne sigurnosti.

U podsektor S.1313 su uključene neprofitne ustanove koje nadziru lokalne uprave i čija je nadležnost ograničena na ekonomsko područje lokalnih uprava.

Fondovi socijalne sigurnosti (S.1314)

2.117. Definicija: podsektor fondova socijalne sigurnosti uključuje središnje, savezne i lokalne institucionalne jedinice čija se glavna aktivnost sastoji od pružanja socijalnih naknada i koje zadovoljavaju sljedeća dva kriterija:

(a) po zakonu ili po propisima su određene skupine stanovništva obvezne sudjelovati u sustavu ili plaćati doprinose; i

(b) ukupna država je odgovorna za upravljanje institucijama u pogledu određivanja ili odobravanja doprinosa i naknada, neovisno o svojoj ulozi nadzornog tijela ili poslodavca.

Iznos doprinosa koji plaća određena osoba obično nije izravno povezan s rizikom kojem je ta osoba izložena.

Kućanstva (S.14)

2.118. Definicija: sektor kućanstava (S.14) sastoji se od pojedinaca ili grupa pojedinaca kao potrošača i poduzetnika koji proizvode tržišna dobra i nefinancijske i financijske usluge (tržišni proizvođači) pod uvjetom da dobra i usluge ne proizvode zasebni subjekti koji se tretiraju kao kvazi-društva. Ovaj sektor uključuje i pojedince ili grupe pojedinaca u ulozi proizvođača dobara i nefinancijskih usluga za isključivo vlastitu finalnu uporabu.

Kućanstva u ulozi potrošača se definiraju kao male skupine osoba koje dijele isti stambeni smještaj, udružuju svoj dohodak i bogatstvo te zajedno konzumiraju određene vrste dobara i usluga, uglavnom stanovanje i hranu.

Glavni izvori kućanstava su sljedeći:

(a) naknade zaposlenicima;

(b) vlasnički dohodak;

(c) transferi iz drugih sektora;

(d) primanja od prodaje tržišnih proizvoda; i

(e) imputirana primanja od proizvodnje proizvoda za vlastitu finalnu potrošnju.

2.119. Sektor kućanstava uključuje:

(a) pojedince ili grupe pojedinaca čija je glavna funkcija potrošnja;

(b) osobe koje trajno žive u ustanovama i čija je samostalnost djelovanja ili donošenja odluka o ekonomskim pitanjima vrlo ograničena ili nepostojeća (npr. pripadnici crkvenih redova koji žive u samostanima, bolesnici koji se dugo vremena nalaze u bolnicama, zatvorenici koji odslužuju dugotrajne kazne, starije osobe koje trajno stanuju u domovima za starije i nemoćne osobe). Takve se osobe tretiraju kao jedna institucionalna jedinica: jedno kućanstvo;

(c) pojedince ili grupe pojedinaca čija je glavna funkcija potrošnja i koji proizvode dobra i nefinancijske usluge za isključivo vlastitu finalnu uporabu; u sustav su uključene samo dvije kategorije usluga koje se proizvode za vlastitu finalnu potrošnju: usluge stanovanja u stanovima u vlasništvu stanara i kućanske usluge koje proizvode plaćeni zaposlenici;

(d) poduzeća s jednim vlasnikom i partnerstva koja nemaju pravni status – osim onih koji se tretiraju kao kvazi-poduzeća – i koja su tržišni proizvođači; i

(e) neprofitne ustanove koje služe kućanstvima, koje nisu priznate kao neovisni pravni subjekti ili koje su priznate, ali su manje važnosti.

2.120. U ESA-i 2010. sektor kućanstava se dijeli na sljedeće podsektore:

(a) poslodavci (S.141) i samozaposlene osobe (S.142);

(b) zaposlenici (S.143);

(c) primatelji vlasničkog dohotka (S.1441);

(d) primatelji mirovina (S.1442);

(e) primatelji ostalih transfera (S.1443).

2.121. Kućanstva se razvrstavaju u podsektore prema kategoriji najvećeg dohotka kućanstva kao cjeline (dohodak poslodavca, naknada zaposlenicima itd.). Ako se u jednom kućanstvu ostvaruje više dohodaka dane kategorije, razvrstavanje se temelji na ukupnom dohotku kućanstva unutar svake kategorije.

Poslodavci i samozaposlene osobe (S.141 i S.142)

2.122. Definicija: podsektor poslodavaca i samozaposlenih osoba sastoji se od grupe kućanstava čiji se najveći izvor dohotka ukupnog kućanstva sastoji od mješovitih dohodaka (B.3) koje vlasnici kućanskih neinkorporiranih poduzeća ostvaruju iz obavljanja svoje aktivnosti u ulozi proizvođača tržišnih dobara i usluga, s plaćenim zaposlenicima ili bez njih, čak i u slučaju kada spomenuti dohodak ne prelazi polovicu ukupnog dohotka kućanstva.

Zaposlenici (S.143)

2.123. Definicija: podsektor zaposlenika sastoji se od grupe kućanstava čiji se najveći izvor dohotka ukupnog kućanstva sastoji od naknada zaposlenicima (D.1).

Primatelji vlasničkog dohotka (S.1441)

2.124. Definicija: Podsektor primatelja vlasničkog dohotka sastoji se od grupe kućanstava čiji se najveći izvor dohotka ukupnog kućanstva sastoji od vlasničkog dohotka (D.4).

Primatelji mirovina (S.1442)

2.125. Definicija: podsektor primatelja mirovina sastoji se od grupe kućanstava čiji se najveći izvor dohotka ukupnog kućanstva sastoji od mirovina.

Kućanstva umirovljenika su kućanstva čiji se najveći izvor dohotka sastoji od starosnih ili ostalih mirovina, uključujući mirovine isplaćene od prethodnih poslodavaca.

Primatelji ostalih transfera (S.1443)

2.126. Definicija: podsektor primatelja ostalih transfera sastoji se od grupe kućanstava čiji se najveći izvor dohotka ukupnog kućanstva sastoji od dohotka od ostalih tekućih transfera.

Ostali tekući transferi su svi tekući transferi osim vlasničkog dohotka, mirovina i dohotka osoba koje trajno žive u ustanovama.

2.127. Ako podaci o relativnim doprinosima izvora dohotka ukupnog kućanstva nisu dostupni, za potrebe razvrstavanja koristi se dohodak referentne osobe. Referentna osoba kućanstva je osoba s najvišim dohodkom u kućanstvu. Ako taj podatak nije dostupan, za određivanje podsektora kućanstva koristi se dohodak osobe koja se izjasni kao referentna osoba.

2.128. Mogu se koristiti drugi kriteriji za potpodjelu sektora kućanstava, npr. potpodjela kućanstava kao poduzetnika po aktivnosti: poljoprivredna kućanstva i nepoljoprivredna kućanstva.

Neprofitne ustanove koje služe kućanstvima (S.15)

2.129. Definicija: sektor neprofitne ustanove koje služe kućanstvima (NPUSK-ovi) (S.15) sastoji se od neprofitnih ustanova koje su zasebni pravni subjekti, koje služe kućanstvima i koje su privatni netržišni proizvođači. Njihovi glavni izvori su dobrovoljni prilozi kućanstava u gotovini ili u naturi u njihovoj ulozi potrošača, uplate sredstava ukupne države i vlasnički dohodci.

2.130. Ako takve ustanove nisu jako značajne, nisu uključene u sektor NPUSK-a, nego u sektor kućanstava (S.14), jer se njihove transakcije ne razlikuju od jedinica u tom sektoru.

Netržišni NPUSK-ovi koje kontrolira ukupna država razvrstavaju se u sektor ukupne države (S.13).

U sektor NPUSK-a su uključene sljedeće glavne vrste NPUSK-a koje kućanstvima pružaju netržišna dobra i usluge:

(a) sindikati, strukovne ili znanstvene udruge, udruge potrošača, političke stranke, crkve ili vjerske zajednice (uključujući one koje financira, ali ne nadzire država) te društveni, kulturni, rekreacijski i sportski klubovi; i

(b) dobrotvorna društva, organizacije za pružanje potpore i pomoći financirani dobrovoljnim transferima u novcu ili u naturi ostalih institucionalnih jedinica.

Sektor S.15 uključuje dobrotvorna društva, organizacije za pružanje potpore ili pomoći koje služe nerezidentnim jedinicama, a isključuje organizacije čije članstvo osigurava pravo na unaprijed određeni skup dobara i usluga.

Inozemstvo (S.2)

2.131. Definicija: inozemstvo (S.2) je grupa jedinica bez karakterističnih funkcija i izvora; sastoji se od nerezidentnih jedinica koje obavljaju transakcije s rezidentnim institucionalnim jedinicama ili imaju druge ekonomske veze s rezidentnim jedinicama. Njihovi računi omogućavaju opći pregled ekonomskih veza između nacionalnoga gospodarstva i inozemstva. Ovdje su uključene institucije EU-a i međunarodne organizacije.

2.132. Za sektor inozemstva nije obavezno voditi potpuni skup računa, ali je korisno tretirati inozemstvo kao sektor. Sektori se dobivaju raščlambom ukupnog gospodarstva kako bi se dobile homogenije skupine rezidentnih institucionalnih jedinica koje su sličnog ekonomskog ponašanja, ciljeva i funkcija. To nije slučaj sa sektorom inozemstva: u ovom sektoru se bilježe transakcije i ostali tokovi nefinancijskih i financijskih društava, neprofitnih ustanova, kućanstava i ukupne države s nerezidentnim institucionalnim jedinicama te ostale ekonomske veze između rezidenata i nerezidenata, npr. potraživanja rezidenata prema nerezidentima.

2.133. Računi inozemstva uključuju samo transakcije između rezidentnih institucionalnih jedinica i nerezidentnih jedinica, sa sljedećim iznimkama:

(a) usluge prijevoza (do graničnog prijelaza države izvoznice), koje pružaju rezidentne jedinice u odnosu na uvezena dobra, prikazuju se u računima inozemstva zajedno s uvozom FOB, čak i kada se radi o proizvodima rezidentnih jedinica;

(b) transakcije u inozemnoj aktivi između rezidenata koji pripadaju različitim sektorima u domaćem gospodarstvu prikazuju se u detaljnim financijskim računima inozemstva. Te transakcije ne utječu na financijski položaj države u odnosu na inozemstvo; utječu na financijske odnose pojedinih sektora s inozemstvom;

(c) transakcije državnom pasivom između nerezidenata iz različitih zemljopisnih područja prikazuju se u zemljopisnoj raščlambi računa inozemstva. Premda ove transakcije ne utječu na ukupne državne obveze u odnosu na inozemstvo, utječu na obveze u odnosu na različite dijelove svijeta.

2.134. Sektor inozemstva (S.2) dalje se dijeli na:

(a) države članice i institucije i tijela Europske unije (S.21):

(1) države članice Europske unije (S.211);

(2) institucije i tijela Europske unije (S.212);

(b) države nečlanice i međunarodne organizacije nerezidentne u EU (S.22).